

Rola Lokalnych Partnerstw ds. Wody na przykładzie województwa małopolskiego

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Operacja realizowana przez Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z/s w Karniowicach

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
– Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – Schemat II

Na powszechny problem niedoceniań zasobów wodnych, pomimo że wszelka działalność społeczna i gospodarcza zależy w dużym stopniu od dostaw i jakości świeżej wody, zwrócono uwagę w rezolucji A/RES/47/193 z dnia 22 grudnia 1992 r. Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych. Zauważono również, że promowanie ochrony wód i zrównoważonej gospodarki wodnej wymaga prac na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U.2020.0.310) „zarządzanie zasobami wodnymi służy zaspokajaniu potrzeb ludności i gospodarki oraz ochronie wód i środowiska związanego z tymi zasobami”. Prowadzenie ochrony ww. zasobów wyłącznie poprzez działania prawne i administracyjne jest zdecydowanie niewystarczające, a najbardziej racjonalnym wydaje się być zaangażowanie w nią samych użytkowników wód. Istotnym jest zatem podjęcie stosownych działań informacyjnych, edukacyjnych i doradczych.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, we współpracy z Wojewódzkimi Ośrodkami Doradztwa Rolniczego, w 2020 r. podjęło inicjatywę dotyczącą tworzenia Lokalnych Partnerstw ds. Wody (LPW) – czyli sieci efektywnej współpracy pomiędzy kluczowymi partnerami na rzecz zarządzania zasobami wody w rolnictwie i na obszarach wiejskich na poziomie lokalnym. Założeniem projektu jest to, aby wszyscy zarządzający wodą na danym obszarze i korzystający z wód nawiązali współpracę, w celu diagnozy stanu gospodarki wodnej, by móc podjąć działania służące wypracowaniu metod racjonalnego gospodarowania wodą.

I etap projektu, realizowany w 2020 r., zakładał powołanie LPW w co najmniej jednym powiecie w każdym z województw. W całym kraju utworzono łącznie 18 pilotażowych LPW,

w tym dwa w województwie małopolskim – w powiecie miechowskim (23 partnerów) oraz w powiecie proszowickim (18 partnerów). Z kolei II etap projektu, realizowany od 2021 r., to sukcesywne tworzenie LPW w kolejnych powiatach w każdym z województw, a w konsekwencji w miarę potrzeb i możliwości powołanie LPW w każdym powiecie w kraju.

Dodać należy, że zarządzeniem nr 20/22 Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie z dnia 28 czerwca 2022 r. powołano *Zespół do spraw wspierania inicjatyw i projektów w celu wzmocnienia jakości usług doradczych w zakresie gospodarki wodnej oraz funkcjonowania Lokalnych Partnerstw Wodnych*, a w skład zespołu wchodzi m.in. koordynator LPW z województwa małopolskiego.

W ramach projektu prowadzonego przez Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w 2020 r. formie pilotażu :

- zorganizowano 6 spotkań z partnerami (w formie stacjonarnej i/lub w formie telekonferencji), w których uczestniczyło łącznie ponad 200 osób - zrealizowano m. in. następujące moduły tematyczne: *Zasady korzystania z wód, Funkcjonowanie spółek wodnych, Upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie gospodarki wodnej i oszczędnego gospodarowania nią w rolnictwie i na obszarach wiejskich, Perspektywy i możliwości rozwiązań (analiza priorytetowych działań w obszarze wody, dofinansowania ze środków unijnych lub krajowych inwestycji związanych z gospodarką wodną)*;
- przeprowadzono 70 ankiet wśród rolników w powiecie miechowskim i 60 wśród rolników w powiecie proszowickim (zgodnie z założeniem 10 ankiet na każdą gminę w powiecie), celem wstępnego rozpoznania obszaru pod kątem posiadanych zasobów i działań związanych z gospodarką wodną;
- zrealizowano filmy informacyjne z udziałem przedstawicieli partnerów oraz rolników, które udostępniono w serwisie YouTube na kanale MODR Karniowice: *Erozja wodna powierzchniowa* oraz *Spółki wodne w teorii i praktyce*;
- wydano:
 - ulotkę informacyjną - *Funkcjonowanie spółek wodnych*,
 - broszury informacyjne - *Zasady korzystania z wód w powiecie miechowskim. Pobór wód powierzchniowych i podziemnych do nawodnień.* oraz *Zasady korzystania z wód w powiecie proszowickim. Retencja wody w rolnictwie.*,
 - raporty końcowe Lokalnego Partnerstwa ds. Wody w powiecie miechowskim oraz w powiecie proszowickim.

Z kolei prace w ramach tworzenia LPW w województwie małopolskim w 2021 r. przeprowadzane były, tak jak miało to miejsce podczas pilotażu, równolegle w grupach

powiatów uwzględniających podobieństwa uwarunkowań geograficznych i ekonomiczno-społecznych prowadzenia działalności rolniczej oraz problemów związanych z korzystaniem z wód podziemnych i powierzchniowych, w konfiguracji: 1. powiaty gorlicki, limanowski, nowosądecki; 2. powiaty nowotarski, suski, tatrzański; 3. powiaty myślenicki, oświęcimski, wadowicki; 4. powiaty dąbrowski, tarnowski; 5. powiaty bocheński, brzeski; 6. powiaty olkuski, chrzanowski, 7. powiaty krakowski, wielicki, 8. powiaty miechowski i proszowicki (fig. 1).

Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego zorganizował cykl telekonferencji dla potencjalnych partnerów LPW, podczas których poza przedstawieniem wyników z prac pilotażowych LPW w 2020 r. i planem działań na 2021 r., scharakteryzowano wody powierzchniowe i podziemne w pozostałych powiatach województwa małopolskiego oraz przeprowadzono wykłady dostosowane tematycznie do poszczególnych grup powiatów (fig. 2) W wydarzeniach tych uczestniczyło łącznie 170 osób.

Fig. 1. Grupy powiatów w województwie małopolskim uwzględniające podobieństwa uwarunkowań geograficznych i ekonomiczno-społecznych prowadzenia działalności rolniczej oraz problemów związanych z korzystaniem z wód podziemnych i powierzchniowych (opracowanie własne)

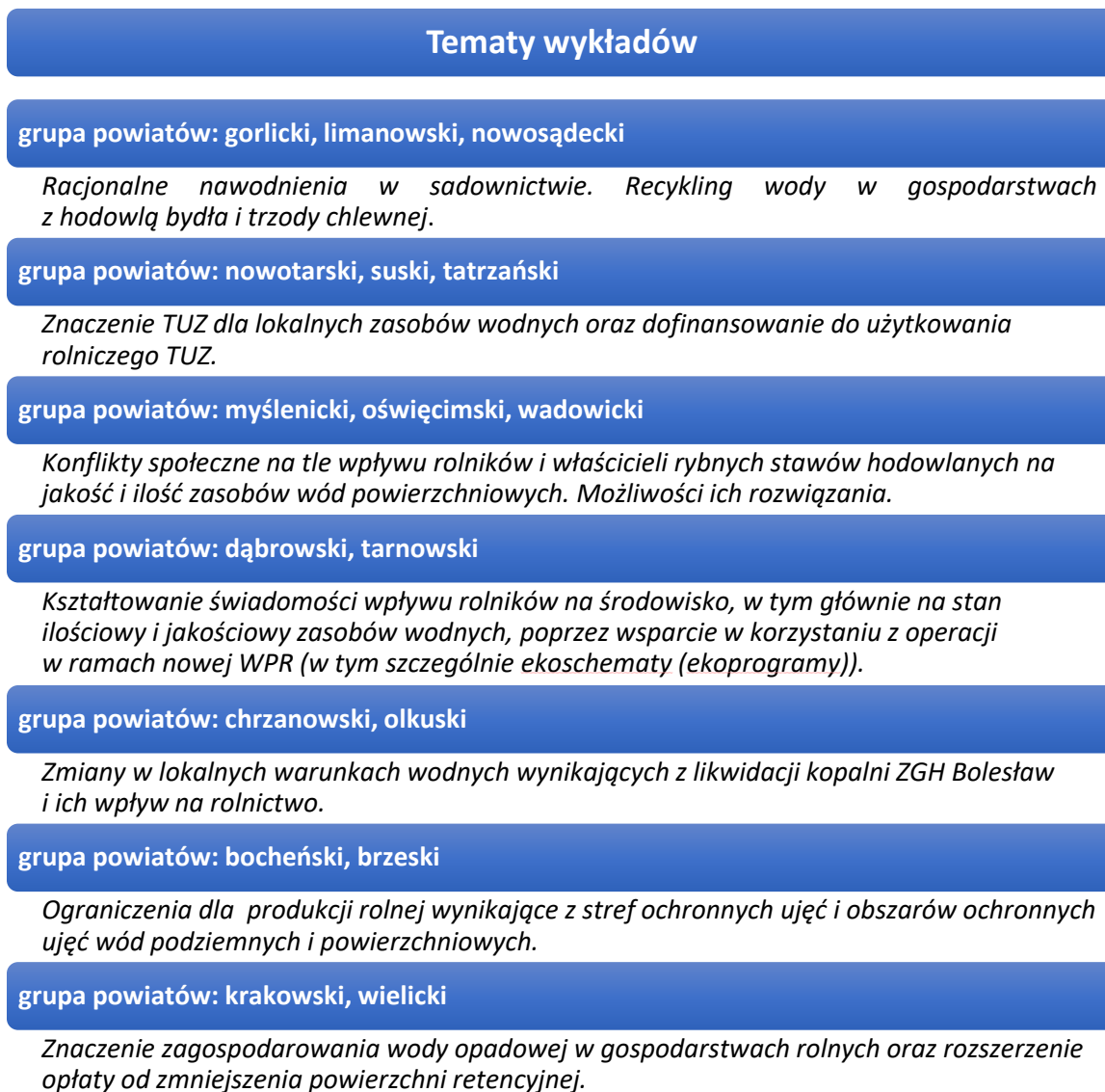

Fig. 2. Tematy wykładów w poszczególnych grupach powiatów województwa małopolskiego w ramach cyklu telekonferencji w 2021 r.

Kontynuacją tych działań był cykl ok. 10 minutowych audycji TV (w układzie premiera i dwie powtórki), do których Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we współpracy z Telewizją Polską S.A. – oddziałem terenowym w Krakowie realizował nagrania dotyczące gospodarki wodnej w obrębie poszczególnych grup powiatów województwa małopolskiego. Ich celem była identyfikacja problemów w obszarze zarządzania zasobami wody pod kątem potrzeb rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich oraz potencjalnych możliwości ich rozwiązania, jak również upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą w Małopolsce (fig. 3). Poszczególne audycje dostępne są również w serwisie YouTube na kanale MODR Karniowice.

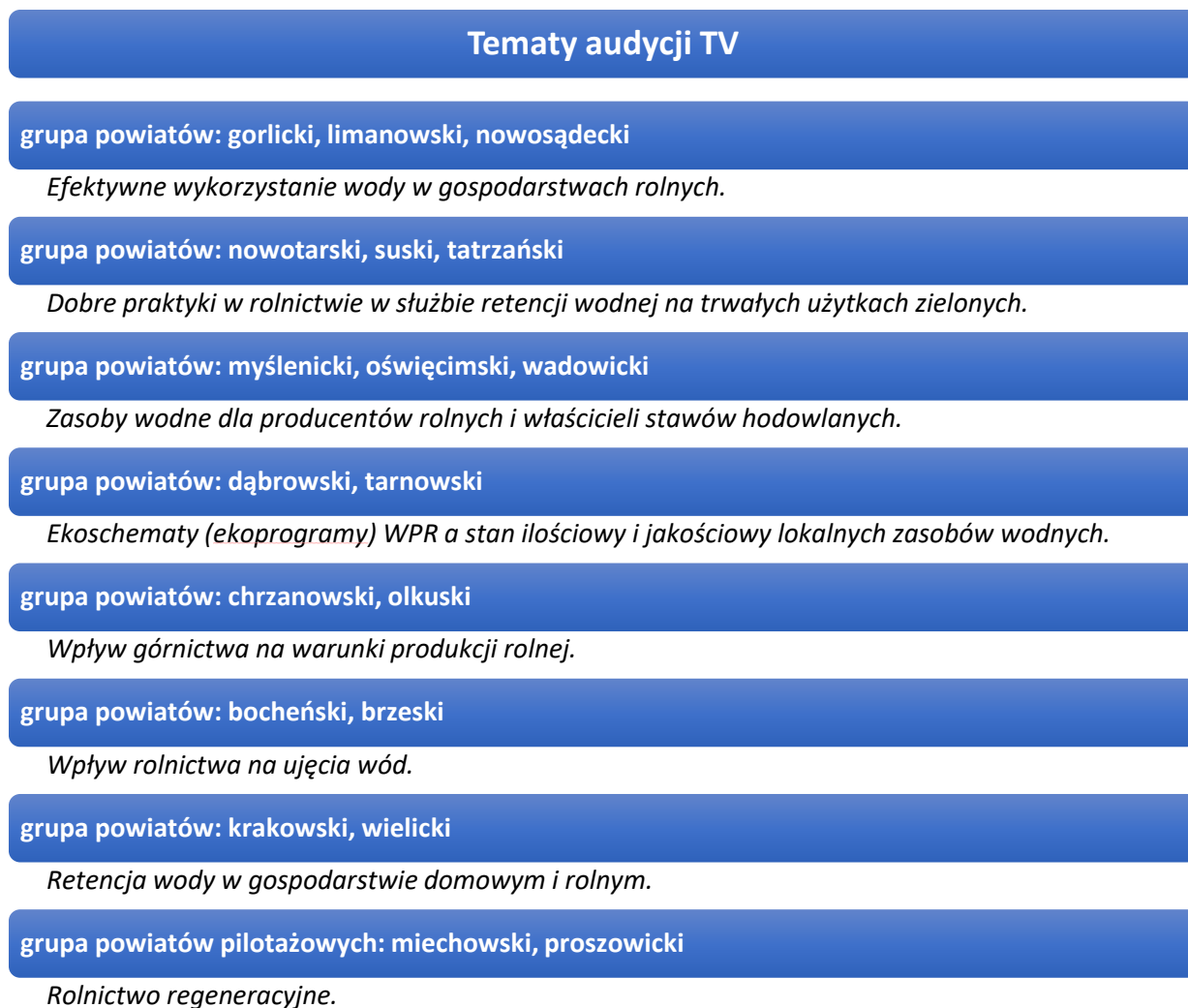

Fig. 3. Tematy audycji tv realizowanych w poszczególnych grupach powiatów województwa małopolskiego w 2021 r.

Ponadto, przeprowadzono ankiety wśród rolników z pozostałych powiatów województwa małopolskiego dotyczące zasobów i działań związanych z gospodarką wodną – przy założeniu 10 ankiet na każdą gminę. Suma ankiet w 2021 r. wyniosła 1580.

Ostatni etap prac w ramach Lokalnego Partnerstwa ds. Wody (LPW) w Małopolsce w 2021 r. stanowiło opracowanie dla poszczególnych grup powiatów *Wieloletnich planów na rzecz gospodarki wodą w rolnictwie*. Obejmują one: diagnozę stanu gospodarki wodnej, analizę SWOT zasobów wodnych, przedstawienie celów strategicznych oraz listy wybranych inwestycji wynikających z dokumentów takich jak: projekt Planu Gospodarowania Wodami, projekt Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, projekt Programu Przeciwdziałania Niedoborowi Wody oraz Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy. Przedmiotowe plany mogą okazać się pomocne w procesie decyzyjnym w ramach ubiegania się o środki na inwestycje

z różnych źródeł zewnętrznych, w sposób właściwy i zgodny z oczekiwaniami mieszkańców. Poszczególne plany dostępne są on-line na stronie internetowej www.modr.pl

Należy dodać, że rola Lokalnych Partnerstw ds. Wody była również poruszana w Małopolskim Informatorze Rolniczym „Doradca”, w ramach opracowań:

- *Efektywna współpraca na rzecz zarządzania zasobami wody* (nr wrzesień/październik 2020);
- *Zarządzanie zasobami wody – Lokalne Partnerstwa ds. Wody (LPW)* (nr lipiec/sierpień 2021);
- *Zasoby wodne w gospodarstwie rolnym tematem rozważań w ramach „Lokalnego Partnerstwa ds. Wody (LPW) w Małopolsce”* (nr wrzesień/październik 2021);
- *Przeciwdziałanie skutkom nadmiaru i niedoboru wody elementem opracowań w ramach LPW* (nr styczeń/luty 2022).

W bieżącym roku, na przełomie października i listopada 2022 r., zrealizowana zostanie kolejna kampania edukacyjno-informacyjna w ramach współpracy Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego i Telewizji Polskiej S.A. – oddziałem terenowym w Krakowie. W cyklu audycji TV poruszone zostaną zagadnienia takie jak:

- *Agroleśnictwo jako innowacja służąca zwiększeniu efektywności rolnictwa na terenach silnie urzeźbionych;*
- *Jak radzić sobie z działalnością bobrów na terenach użytkowanych rolniczo?;*
- *Oczka wodne i stawy – obiekty małej retencji. Praktyczne aspekty;*
- *Melioracje – aspekty prawne i techniczne;*
- *Uprawy uproszczone – mniej znaczy więcej.*

Ponadto, planowane jest opracowanie publikacji w formie elektronicznej dotyczącej oceny możliwości poboru wód podziemnych dla celów rolniczych w województwie małopolskim, jak również zorganizowanie konferencji dla potencjalnych partnerów LPW z obszaru województwa małopolskiego.

Wszystkich zainteresowanych udziałem w Lokalnym Partnerstwie ds. Wody (LPW) w Małopolsce zapraszamy do kontaktu z pracownikami Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego: lpw@modr.pl, tel. 12 285 21 13/14 wew. 271 (udział w projekcie nie rodzi zobowiązań finansowych dla żadnej ze stron). Zachęcamy również do śledzenia aktualności na temat podejmowanych działań na stronach internetowych www.modr.pl oraz woda.cdr.gov.pl.

Paulina Mrowczyk-Madeja